Leverans av små mängder honung och andra biodlingsprodukter

Här ger Livsmedelsverket vägledning om hur kraven i lagstiftningen kan uppnås. Vägledningen är inte bindande och utesluter inte andra sätt att uppfylla kraven.

Ta del av vilka regler som gäller för biodlare som levererar små mängder honung och andra primärprodukter från biodlingen direkt till konsumenter.

Allmänt om biodling och produktion av honung

Biodling räknas som en aktivitet i primärproduktionen. Det innebär att biodlare som uppfyller kriterierna för livsmedelsföretag ska registrera sina anläggningar hos länsstyrelsen enligt 23 § livsmedelsförordningen (2006:813).

Bestämmelserna om direkta leveranser av små mängder primärprodukter ska inte förväxlas med bestämmelserna om registrering av livsmedelsanläggningar i primärproduktionen.

Livsmedelsföretag som bedriver primärproduktion ska vara registrerade hos länsstyrelsen.

Livsmedelsverket bedömer att den som levererar 500 kg honung och andra primärprodukter, till exempel pollen och propolis, eller mer, från biodlingen har sådan organisation och kontinuitet att verksamheten uppfyller kriterierna för livsmedelsföretag i primärproduktionen och därmed ska vara registrerad hos länsstyrelsen. Med leverans av honung menas att honungen säljs eller överlåts direkt till konsumenter eller till andra livsmedelsföretag.

Livsmedelsföretag som bedriver primärproduktion ska bland annat följa hygienreglerna i bilaga I till förordning (EG) nr 852/2004.

Exempel på livsmedelsföretag i primärproduktionen

Undantag vid leverans av små mängder honung

Leverans eller försäljning direkt till konsumenter eller till lokala detaljhandelsanläggningar är verksamhet som tillhör ledet efter primärproduktionen. Det framgår av bilaga I till förordning (EG) nr 852/2004 och EU-kommissionens vägledning till samma förordning. Grundprincipen är att sådana verksamheter ska vara registrerade hos den kommunala kontrollmyndigheten enligt 23 § livsmedelsförordningen (2006:813) och bland annat följa bestämmelserna i bilaga II till förordning (EG) nr 852/2004.

Den som levererar små mängder primärprodukter direkt till slutkonsumenter eller till lokala detaljhandelsanläggningar som levererar till slutkonsumenter behöver dock inte vara registrerade hos den kommunala kontrollmyndigheten. Detta beror på några undantag som finns i livsmedelslagstiftningen som beskrivs närmare nedan.

Livsmedelsföretagare i primärproduktionen som levererar, skänker bort, överlåter eller säljer "små mängder" av sin honung eller andra biodlingsprodukter

- direkt till konsument, eller
- till lokala detaljhandelsanläggningar (till exempel livsmedelsbutiker, marknadsstånd, mobila anläggningar eller restauranger) som levererar direkt till slutkonsument

omfattas de inte av förordningarna (EG) nr 852/2004 och 853/2004. Se artikel 1.2.c i förordning (EG) nr 852/2004 och artikel 1.3.c i förordning (EG) nr 853/2004. Vid sådana leveranser ska istället de nationella reglerna i 44 §, 45 och 49-51 §§ LIVSFS 2005:20 följas.

Kom ihåg om små mängder:
De nationella reglerna om direkta leveranser av små mängder primärprodukter gäller primärproducenter som bedriver sin verksamhet som livsmedelsföretag. Se 45 § LIVSFS 2005:20.

Det innebär att primärproduktionsanläggningen, det vill säga själva biodlingen, måste vara registrerad hos länsstyrelsen.

Reglerna om direkta leveranser av små mängder ska inte förväxlas med kriterierna för registrering av livsmedelsföretag i primärproduktionen.

Eftersom leverans av honung direkt till slutkonsumenter eller till en lokal detaljhandelsanläggning inte är en del av primärproduktionen är det den kommunala kontrollmyndigheten som ansvarar för att pröva frågor om registrering av försäljnings- eller leveransverksamheten. Se 23 § livsmedelsförordningen (2006:813). Kommer myndigheten fram till att kriterierna i LIVSFS 2005:20 uppfylls behövs ingen registrering hos kommunen. Verksamheten kan då betraktas som en utökning av den befintliga primärproduktionsverksamheten.

Det är länsstyrelsen som ansvarar för kontrollen av primärproducenter av livsmedel. Se 23 § 9 p. och 25 § livsmedelsförordningen (2006:813). Det innebär att länsstyrelsen också ansvarar för att kontrollera att livsmedelsföretagare som direktlevererar små mängder honung lever upp till kraven i 49-52 §§ LIVSFS 2005:20.

Observera att en primärproducent som levererar små mängder av flera olika sorters primärprodukter kan betraktas som ett livsmedelsföretag i ledet efter primärproduktionen om den sammantagna verksamhetens omfattning, art och komplexitet uppfyller kriterierna för livsmedelsföretag. Det gäller till exempel vid försäljning av flera olika primärprodukter i exempelvis en gårdsbutik, tillfällig anläggning som har en fast uppställningsplats under en avgränsad period eller i ett mobilt stånd på en marknadsplats. Anläggningen ska då vara registrerad hos den kommunala kontrollmyndigheten. Sådana verksamheter ska uppfylla samtliga relevanta regler i hygienförordningarna och omfattas inte av undantagen.

Registrering och godkännande

Exempel 1 - försäljning av honung på lokal marknad

En biodlare, som är registrerad hos länsstyrelsen som ett livsmedelsföretag med primärproduktion, säljer egenproducerad honung på olika marknadsplatser varje sommar. Den totala kvantiteten som varje år säljs på marknadsplatser är mindre än ”små mängder” enligt nedan. Eftersom gränsen för ”små mängder” inte överskrids kan verksamheten bedrivas utan att den behöver vara registrerad hos kommunen.

Länsstyrelsen, som ansvarar för kontroll av primärproducenter, ansvarar också för att kontrollera försäljning av honung på marknadsplatserna. Länsstyrelsen kontrollerar att biodlaren följer alla bestämmelser, till exempel om märkning av honungen.

Exempel 2 - torgförsäljning av flera olika primärprodukter

En primärproducent som är registrerad hos länsstyrelsen säljer ”små mängder” egenproducerad honung och ett antal andra egenproducerade primärprodukter till exempel grönsaker på den lokala torgmarknaden.

Den totala kvantiteten honung är mindre än ”små mängder” enligt nedan. Kommunen gör ändå bedömningen att den sammantagna verksamheten (torgförsäljningen) har en sådan organisation och kontinuitet att anläggningen ska vara registrerad hos kommunen. Företagaren ska därmed följa alla relevanta bestämmelser i EU-lagstiftningen och i nationell lagstiftning.

Länsstyrelsen ansvarar för kontroll av primärproducenten och primärproduktionen, det vill säga biodlingen, medan kommunen ansvarar för kontroll i samband med torgförsäljningen.

Exempel 3 – försäljning till lokala butiker och digitalt genom REKO-ringar

En biodlare som är registrerad som livsmedelsföretag i primärproduktionen säljer en stor andel av som honung till lokala detaljhandelsanläggningar. Mängden honung som säljs överskrider ”små mängder”, det vill säga 1000 kg per år, enlig 50 § LIVFS 2005:20. En mindre mängd honung, som underskrider ”små mängder” säljs direkt till konsumenter som kommer till primärproducentens anläggning eller säljs digitalt via en REKO-ring.

Länsstyrelsen ansvarar för kontrollen av primärproduktionen och för direktförsäljningen av honung på primärproducentens anläggning och vid REKO-ringens utlämningsplats. Länsstyrelsen kontrollerar att försäljningsverksamheten följer bestämmelserna i 49-52 §§ i LIVSFS 2005:20.

Länsstyrelsen kan med fördel samarbeta med den kommunala kontrollmyndigheten vad gäller kontrollen vid rekoringen utlämningsplats. Kommunen kan till exempel utför kontrollen på uppdrag eller genom avtal med länsstyrelsen.

Vid försäljning via en REKO-ring, där affären gjorts upp mellan producent och konsument och betalats i förväg , kan också små mängder honung säljas. Detta då denna försäljning kan likställas med att honungen sålts på gården eftersom den fortfarande är kvar på gården.

Exempel 4 - Försäljning till grossist och lokal butik

En biodlare som slungar och tappar sin egenproducerade honung. Biodlaren levererar honungen till en grossist och till en lokal detaljhandelsanläggning (gårdsbutik). Mängden honung som levereras totalt är ca 1000 kg/år.

Eftersom mängden honung som produceras överskrider 500kg/år ska primärproduktionsdelen vara registrerad hos länsstyrelsen.

Reglerna om små mängder honung handlar om att primärproducenten kan leverera upp till 1000 kg/år sammanlagt direkt till lokala detaljhandelsanläggningar och slutkonsument utan att alla hygienkrav i EU-lagstiftningen behöver uppfyllas. Det här är ett sätt att underlätta för företagen men det finns inget som hindrar företagen från att uppfylla alla hygienkraven i EU-lagstiftningen.

Honungen som levereras till grossisten måste alltid uppfylla alla hygienkrav i EU-lagstiftningen oavsett hur mycket som levereras.

Eftersom biodling och leverans av honung till en annan livsmedelsanläggning räknas som primärproduktion så ansvarar länsstyrelsen för registrering och kontroll.

Vad innebär leveranser av små mängder honung?

Begreppet ”leverans av små mängder” är tillräckligt brett för att gälla bland annat primärproducenter, i det här fallet biodlare, som säljer egenproducerade primärprodukter som honung, grönsaker, frukt och liknande

- direkt till konsumenter vid gårdsförsäljning, eller
- på en lokal marknad, eller
- till lokala detaljhandlare för direkt försäljning till konsumenter och/eller till lokala restauranger.

Se kommissionens vägledning till förordning (EG) nr 852/2004.

Medlemsstaterna ska närmare definiera begreppet ”små mängder” med hänsyn till de lokala förhållandena

och i sin nationella lagstiftning fastställa de regler som krävs, så att livsmedelssäkerheten garanteras (riskbaserat tillvägagångssätt). Se artikel 1.3 i förordning (EG) nr 852/2004 och kommissionens vägledning till förordning (EG) nr 852/2004.) Vad leverans av små mängder honung innebär, förklaras i 49-51 §§ LIVSFS 2005:20. Här nedan förklarar vi reglerna.

Allmän beskrivning av leveranser av små mängder primärprodukter

Beroende på verksamhetens art och hur stor den är finns flera olika situationer då undantagen om producenters direkta leveranser av små mängder primärprodukter kan gälla. Exempel på sådana verksamheter är:

- Ett litet livsmedelsföretag i primärproduktionen som enbart levererar en typ av egenproducerad primärprodukt i små mängder, till exempel från biodling.
- Ett litet livsmedelsföretag i primärproduktionen som levererar små mängder egenproducerade primärprodukter av olika slag, till exempel honung, ägg, potatis, frukt eller grönsaker.
- En större primärproduktionsanläggning med ett litet sidoflöde av små mängder egenproducerade primärprodukter, till exempel en biodling där honungen slungas och tappas på burk i anslutning till biodlingen. Merparten av honungen levereras till en grossist men ett sidoflöde av små mängder honung säljs på gården direkt till konsumenter och till butiker i närområdet.

Vad är lokala detaljhandelsanläggningar?

Ordet ”lokal” i lokala detaljhandelsanläggningar kan tolkas på olika nivåer. Exempel på möjliga tolkningar är primärproduktionsplatsen, hemkommunen och angränsande kommuner eller länet/regionen.

Vid producenters direkta leveranser av honung och andra produkter från biodlingen har Livsmedelsverket fastställt att ”lokal” detaljhandelsanläggning är en detaljist, restaurang eller gårdsbutik, som ligger i det län där primärproduktionsanläggningen är belägen och i angränsande län. Se 51 § LIVSFS 2005:20.

Biodlares leveranser av små mängder honung

Honung och andra primärprodukter från biodlingen kan levereras (säljas, ges bort med mera) på olika sätt. Beroende på hur produkterna levereras och i vilka mängder det sker ställs olika krav på verksamheten.

Honungsproduktion och konsumtion i det egna hushållet

Tillverkning av honung och andra produkter från biodlingen som konsumeras inom det egna hushållet omfattas inte av livsmedelslagstiftningen.

Biodlares leveranser av ”små mängder” honung

Bestämmelserna om direkta leveranser av små mängder honung och andra biodlingsprodukter gäller endast producenter som är livsmedelsföretag i primärproduktionsledet. Det framgår av 45 § LIVSFS 2005:20.

Vad är ”små mängder” honung?

Nedan presenteras vad som gäller som övre gräns för leveranser av små mängder honung och andra primärprodukter från biodlingen.

Kom ihåg om små mängder:

Med små mängder avses en genomsnittlig årsvolym på 1 000 kg honung och andra primärprodukter från den egna biodlingen. Se 50 § LIVSFS 2005:20.

Gränsen för vad Livsmedelsverket anser är små mängder har fastställts med hänsyn till de livsmedelsburna risker som förknippas med honung, riskvärderingen av honung som beskrivs i prioritetsmodulen som

används för klassning av livsmedelsföretag och foderföretag i primärproduktionen och att det finns etablerade kvalitetssäkringssystem, till exempel branschriktlinjer, som bidrar till produktion av säker honung.

Hänsyn har också tagits till att primärproduktionsanläggningen ska vara registrerad hos länsstyrelsen och följa hygienkrav och andra krav i livsmedelslagstiftningen som gäller vid primärproduktion.

Bestämmelserna om direkta leveranser av små mängder primärprodukter, som innebär vissa lättnader från hygienkraven i EU-lagstiftningen, ska inte förväxlas med bestämmelserna om registrering av livsmedelsanläggningar i primärproduktionen.

Kom ihåg om livsmedelsföretag i primärproduktionen:

Livsmedelsverket bedömer att den som släpper ut mer än 500 kg honung och andra primärprodukter från biodlingen, till exempel pollen och propolis, på marknaden har sådan organisation och kontinuitet att verksamheten uppfyller kriterierna för livsmedelsföretag och därmed ska registrera sin anläggning hos länsstyrelsen.

Exempel på livsmedelsföretag i primärproduktionen

Klassning av företag inom primärproduktionen

Producenters direkta leveranser av små mängder primärprodukter

Här finner du vägledning om producenters direkta leveranser av små mängder honung och om livsmedelsföretagares mottagande av små mängder honung.

Hygienkrav vid leveranser av små mängder primärprodukter från biodlingen

De små mängder honung och andra primärprodukter från biodlingen som omfattas av undantagen i EU-förordningarna och 49–52 §§ LIVSFS 2005:20 får endast komma från producentens egen biodling.

När små mängder honung och andra primärprodukter från den egna biodlingen levereras direkt till slutkonsumenter eller till lokala detaljhandelsanläggningar som levererar direkt till slutkonsumenter ska de allmänna hygienreglerna för primärproduktion i bilaga I till förordning (EG) nr 852/2004 vara uppfyllda. Se 49 § LIVSFS 2005:20.

Producenter som i egenskap av privatpersoner levererar honung eller andra produkter från biodlingen som är förpackade i konsumentförpackning omfattas inte av de generella märkningsbestämmelserna i förordning (EU) nr 1169/2011 eftersom dessa endast gäller livsmedelsföretagare. De särskilda bestämmelserna om märkning av honung enligt LIVSFS 2025:3 gäller dock alla som förpackar produkter från biodlingen och måste därför följas.

Märkning av honung

Dokumentation

Biodlare som levererar små mängder honung och andra primärprodukter från biodlingen ska löpande dokumentera

1. det totala antalet skördade kupor,
2. den totala produktionsmängden,
3. den mängd produkter som har levererats till konsumenter, och
4. datum för leveransen.

Detta enligt 52 § LIVSFS 2005:20. Dokumentationen ska kunna uppvisas vid behov och på begäran av kontrollmyndigheten.

Syftet med dokumentationen är bland annat att myndigheterna ska kunna kontrollera att biodlarens leveranser håller sig under nivån för små mängder och därmed omfattas av undantagen i lagstiftningen.

Leveranser av produkter direkt till konsumenter och till detaljhandelsanläggningar är i grunden en verksamhet i ledet efter primärproduktionen. Dokumentationen ökar därför också kontrollmyndigheternas möjligheter att göra likvärdiga bedömningar vid beslut om leverans- eller försäljningsverksamheten bör vara registrerad som en livsmedelsanläggning i ledet efter primärproduktionen. Att inte registrera en verksamhet som ska vara registrerad kan leda till att verksamheten helt eller tillfälligt måste upphöra. Det kan även leda till en sanktionsavgift. Se 39 c § livsmedelsförordningen (SFS 2006:813).

Sanktionsavgifter

Livsmedelsanläggning som tar emot små mängder primärprodukter

En detaljhandelsanläggning som tar emot primärprodukter, till exempel en uppsamlingsplats, en lokal restaurang eller lokal butik, är skyldig att, som ett led i sin egen kontroll, identifiera de faror som kan uppstå och som måste förebyggas, elimineras eller reduceras till en acceptabel nivå. Se artikel 5 i förordning (EG) nr 852/2004.

Det är inget som hindrar att livsmedelsföretagare i ledet efter primärproduktionen tar emot primärprodukter från flera olika biodlare, där var och en endast levererar små mängder. Livsmedelsföretagaren kan också ta emot honung från privatpersoner. Den personal som hanterar primärprodukten bör vara väl informerad om vilka faror och risker som är förenade med produkten. Samtliga leveranser måste också omfattas av företagarens rutiner för spårbarhet. Se artikel 18 i förordning (EG) nr 178/2002.

Från en detaljhandelsanläggning kan leverans ske direkt till konsumenter och, under förutsättning att leveransen är marginell, av lokal karaktär och begränsad, även till andra detaljhandelsanläggningar som säljer livsmedel till slutkonsumenter.

Det är den som sätter honungen på marknaden, i detta fall detaljisten, som ytterst är ansvarig att honungen är märkt korrekt enligt både de generella och specifika märkningskraven i LIVSFS 2025:3.

En privatperson som släpper ut honung på marknaden omfattas inte av de generella märkningsbestämmelserna, till skillnad från den som säljer honungen vidare i egenskap av livsmedelsföretagare. I praktiken är det därför vanligt att en detaljist kräver av privatpersoner som vill sälja honung att märkningen uppfyller samtliga märkningskrav.

Märkning av honung

Senast uppdaterad 15 juni 2026 Ansvarig grupp ROR_LH